

Contribució a la Flora Balear

IV

Plantes dels voltants d'Artá i Capdepera

per

EN LLORENS GARCIAS FONT

Seguint el treball comensat per ajudar a l'estudi i coneixement de la Flora Balear, donaré compte del que he anat posant en el meu herbari, durant els anys transcorreguts d'ensà de la meva darrera contribució. (Veg. Butll. Inst. Cat. d'H. N., any 1909, pàg. 57).

He seguit trescant per plans i muntanyes, comes i cingles, colls i comellars, horts i ermassos, cercant sempre qualca floreta que venégués a sorprendre'm i donar novedat a la nostra poc estudiada flora, i, no han estat infructuoses les meves passes, una partida d'agradables passeigs m'han proporcionat una partida també, d'espècies poc conegudes o ignorades de Mallorca.

En aquesta nota he de rectificar algunes espècies publicades en les anteriors, com a observades per mi, i de les quals un estudi més detengut, m'ha fet veure l'equivocada que era la seva determinació. Aquestes espècies, son: el *Ranunculus nodiflorus* L. desaparegut del meu herbari, *Fumaria media* LOIS., que ha resultat la *muralis*, SOND. i l'*Spartium junceum* L., que tampoc el tenc, anotades en el Butll., any 1905, pàg. 40.

Els estudis d'aquests anys, m'han fet veure, que el veinadatje d'aquest recó de Mallorca amb Menorca, no es estrany a la seva flora i mos reserva agradables sorpreses, les quals anirem descubrint, tant com penetrem en el seu estudi. Avui ja, amb el cabal recuit en les meves excursions, se pot afirmar la seva semblansa.

L'any 1915, dia 8 de Juny, anant a l'Ermita de Betlem per Ca'n Canals, adins la torrentera vaig trobar la *Lavatera olbia* que no

puguí comprovar per falta de medis; dia 10 del mateix mes, la trobí dins la torrentera, entre S. Sanxos i Son Pussa, i sospitant si era planta de muntanya que l'aigua havia arrastrada an el comellar, l'any 1916 en el mateix mes la vaig cercar i trobar abundant per la muntanya de Son Pussa; per assegurar-me de la bondat de l'especie, la vaig remetre an el G. Sennen, el qual trobant-hi dues formes distintes me demanà exemplars pel seu estudi.

Pel Maig del 1915, a Sa Corbaya, trobí una *Silene* que ha resultat ésser forma de la *coarctata*, també en estudi.

A Sos Sanxos, dins el corral de figueres de moro (1), dia 18 de Juny de 1915, me sorprengué una ornamental labiada, de 1'80 d'alçada, amb ses flors blanquinoses tacades de pics porpra; es una rassa també en estudi de la *Nepeta cataria* (G. SENNEN); seguint així podria anomenar altres i altres espècies desconegudes per mi, o duptoses, o determinades després de gaudir de la seva trobada, com el *Jasmium fructicans* a les muntanyes de Sa Alcaria Vella, el *Linum maritimum* a Sa Torre de Canyamel, la *Vicia atropurpurea*, *Poterium Mauritanicum*, etz., però estant unes en estudi, no convé donar-ne compte i les altres per evitar repeticions, ja que van continuades en la llista següent.

He de dar les més corals mercès an el G. Sennen per l'ajuda i l'ensenyansa que m'ha donades, comprovant i rectificant una partida d'espècies, deixant per ell el fer la ressenya de les crítiques, una vegada estudiades.

LLISTA D'ESPECIES

Adonis autumnalis L.

Ranunculus Boudottii, GODR. y *terrestris*, GR. et G. ab.

- » *trilobus*, D. C.—30 4 15.
- » *parviflorus*, L.—26-4-15. ab. N. v. Pèl de moix.
- » *Sardous*, CRANTZ. d'*intermedius*, POIR.—20-v-16.
- » *muricatus*, L.—v-1915. ab.
- » *bulbosus*, L. subs. *Alceæ* Wk.—22-v-15, a Na Ver-
gunya, S'Ermita de Betlem.
- » *macrophyllus*, DESF.—12-v-15, Torrent de Na Verra.

(1) A totes les possessions i cases de fora vila hi hà, aprop de la casa, un tancat, mes o menos gran, plantat de figueres de moro, les quals estàn defensades del bestià, i son avinent per la recol·lecció de l'abundant fruit, que serveix d'una manera especial per a engreixar els porcs.

- Ranunculus nemorosus*, D. C. rassa *R. aureus*, SCHL.—Na Xerubina 16-v-16.
- » *nemorosus*, D. C. rassa. *R. Almansii* JORD.—16-v-16.
- Peonia corallina*, RETZ. var. *fructibus tomentosis*. Alcària Vella, Font de na Pelonia. Coma de ses Vaques 21-3-16. N. v. Pelonia. Aquesta planta fa alguns anys que les nostres atlotes les cuiden en cussiols i jardins.
- Papaver obtusifolium*, DESF.—30-iv-15, pels camps conrats, ab. N. v. Roella Nova.
- » *setigerum*. D. C.—Olors. 3-v-15, Prat de Ses Païsses. Rara. N. v. Cascai.
- Fumaria muralis*, SOND.—v-16. ab.
- Sinapis arvensis* L.—Abundant per tot. N. v. Ravenissa.
- Alyssum maritimum*, LAMK. Son Real, Son Serra.—14-xi-16.
- Senebiera Coronopus*, PERS.—Na Verra, 10-v-15.
- Rapistrum rugosum*. ALL.
- » *orientale*. D. C.—7-vi-15, camps conrats ab.
- » *linneanum*, BOISS et REUT.—Sa Torre 25-iv 907. Aquestes tres espècies, l'existència de les quals no semblava confirmada, (veg. C. Pau in Butll. Inst. Cat. d'H. N. any. 1907, pàg. 69), se troben en el meu herbari, recollides per mi i comprovades les tres pel G. Sennen, de manera que, avui sens dubte, se troben en la Flora Balear.
- Helianthemum guttatum*, MILL. Rassa *H. plantagineum* Pers.—Sa Mesquida (Capdepera).—28-v-15.
- Fumana laevipes*, SPACH. *laevipes* Rouy. Cap Vermei (Capdepera).—28-v-15.
- » *viscida*, SPACH. Rassa *F. Barrelieri*, Rouy et Fouc.—Molinet. — 8-vi-15.
- Viola odorata*, L. var. *inodora* Camb.—Olors, Sa Duaya, S'Ermita. —3-16 N. v. Violeta.
- Silene nocturna*, L.—Hort de des Païsses, Hort d'En Salat 30-iv-15 i 3-v-15.
- » *vespertina*, RETZ.—En els camps i voreres de camins, Serral, 4-vi-10.
- » *rubella* L.—Horts i camps conrats abundant.—30-v-15.
- » *ambigua*. CAMB.—A S'Ermita i an el torrent de S. Fanc aon deu haver baixat arrastrada per l'aigua, dels penyals de les muntanyes. — 26-v-15.

Silene sedoides, JACQ.—Far de Capdepera. 25-7-16; no citada de Mall. i sí de la Illa veinada. Comprovada pel G. Sennen.

» *Pseudo-Atocion*, DESF. — Reguerons de les muntanyes de l'Ermita, devallà fins a S. Fanc. ab. — 21-v-15.

» *velutina*, POURR. Penyals de l'Ermita, Font d'En Capellà. — 23-vi-16.

Sagina ciliata, FR.—Na Batlesa, 19 v-15. Sennen.

Alsine tenuifolia, CRANTZ.—Terres de Grava. Camí de Son Vives. — 7-v-15.

Spergularia rubra, PERS. var. *stipularis*, BOISS.—19-v-15 vores de camins. ab. Camí de Ses Païsses, S. Salvador.

» *rubra*, PERS. var. *stipularis*, *fa. laciflora*. 19-v-15 com l'anterior. Sennen.

Linum maritimum, L.—Sa Torre de Canyamel, dins el jonquet de l'esquerra del camí anant a Ca'n Simonet. — 21-viii-16, no vista per Barceló.

Malva rotundifolia, L.—14-v-15. ab. N. v. Vauma.

» *parviflora*, L.—18-v-15. ab. N. v. Vauma.

Lavatera arborea, L.—18-v-15. N. v. Vauma

» *cretica*, L.—26-iv-15. N. v. Vauma.

» *trimestris*, L.—Citada ja l'any 1905, pàg. 41, però he de fer notar que aquesta espècie que Barceló cita com a rara, en el nostre terme es tan abundant com les altres vaumes i adorna els nostres camps amb les seves grans flors rosades.

Althea hirsuta, L.—7 v-15, abunda per les terres primes.

Geranium columbinum, L.—7-5-15. Pujols i muntanyes. N. v. Rellotjes.

» *molle*, L.—7-v-15, voreres dels camins. N. v. Rellotjes.

Erodium Chium, WILLD.—12-iv-15. Com l'anterior.

» *moschatum*, L'HER.—3-v-15. Id. id.

Hypericum ciliatum, LK.—Na Xerubina 15-v-16, rara.

Tribulus terrestris, L. β *albidus*, FR.—8-ix-16. Manacor i Artá. — 12-x-16.

Zizyphus vulgaris, LAMK.—VI-16, subespontani N. v. Jinjoler.

Rhamnus balearicus, WILLK.—18 iv-16. Pins campanés en els Olors; rara.

Rhamnus oleoides, L. Muntanyes de l'Ermita formant ravell (mates espeses), és abundant a Cala Retjada.—26-vi-16 (SENNEN).

Ononis ramosissima, DESF. Munt gros (Capdepera).—10-v-16.

Ononis breviflora, D. C.—v-15. Freqüent pels camps conrats.

» *reclinata*, L.—28-v-15. Badey.

» *mitissima*, L.—12-vi-15. En el camí de l'Ermita per Ca'n Canals, rara.

Medicago lupulina, L.—7-vi-15. Prats i terres grosses.

» *orbicularis*, ALL.—3 v-16. Na Verra, ab.

» *scutellata*, ALL.—15-v-16. Terres conrades, ab.

» *tuberculata*, WILLD.—1-v-16 » » »

» *apiculata*, WILLD.—1-v-16 » » »

» *præcox*, D. C.—12-v-16 » » »

» *maculata*, WILLD. Vores dels camins i camps.—3-v-15.

» *minima*, LAMK.—2-v-15. Camps incults.

» *sphærocarpa*, BERTOL.—Na Xerubina. 15-v-16. Nova per Mall.

» *tribuloides*, LAMK.—Na Xerubina.—15-v-16.

Totes les espècies del gènere *Medicago* són conegudes amb el nom vulgar de *tregol*.

Trifolium resupinatum, L.—12-v-15. Na Verra.

» *fragiferum*, L.—Prat des Ili. 17-vi-15.

» *tomentosum*, L.—Molinet. 4-v-15.

» *agrarium*, L.—4-vi-15. Molinet. N. v. TREGOL, com a les espècies anteriors; totes abundantes.

Lotus rectus, L.—7-vi-15, en els llocs humits.

» *hirsutus*, L.—27-v-15. Terres de grava, garrigues.

» *tetraphyllus*, L. fil.—Garrigues, especialment en la part muntanyosa.—v-15.

» *edulis*, L.—vi-15.

Astragalus Poterium, VAHL.—11-iv-15. Ermita i tota la zona muntanyosa. Carregador (Capdepera).

Vicia sativa, L.—2-v-16. N. v. Vessa borda. ab.

» *lutea*, L.—29-iv-15. Es Pouet, rara.

» *bithynica*, L.—26-iv-16. Per les muntanyes.

» *atropurpurea*, GOD. GREN.—Molinet 2-v-16. Nova per Mall. N. v. Vessa de ramellet.

Ervum gracile, D. C.—Per camps i muntanyes ab. v-16. N. v. Vessó.

Lathyrus ochrus, D. C. 23-iv-15. rara. N. v. Vessa borda.

» *articulatus*, L.—6-v-16. Alcaría vella.

» *sphaericus*, RETZ.—6-v-16. Muntanyes. N. v. Vessó.

Coronilla scorpioides, KOCH.—15-iv-16 pels camps. ab.

- Agrimonia Eupatoria*, L.—5.vii-16. Na Vergunya, Puig Badey, S. Forté, rara.
- Poterium Mauritanicum*, BOISS.—26.v-16. Camí de Son Sureda, abaix des corral de Figueres de moro. N. v. Crespinella.
- Epilobium tetragonum*, L.—23.vi-16. Llocs humits.
- » *hirsutum*, L.—23.vi-16. Llocs humits.
- Polycarpon tetraphyllum*, L.—1.v-16. ab.
- » *peploides*, D. C.—25.vii-16. Far (Capdepera).
- Herniaria cinerea*, L.—Molinet, 7.vi-16 N. v. Trencapedra.
- » *hirsuta*, L. » » » » (Sennen).
- Daucus Carota*, L. v-16 N. v. Fonoyana. ab.
- Torillus infesta*, WALLR. v. *neglecta* SCHULT. 4.vii-16 ab.
- Pastinaca lucida*, GOUAN.—vi-16. Ermita. Far (Capdepera).
- Helosciadum nodiflorum*, KOCH.—Siquies i llocs d'aigua—5.viii-16.
- Smyrnium Olusatrum*, L.—3.iv-16. ab.
- Ammi majus*, L.—6.vii-16. ab.
- Eryngium campestre*, L.—19.vi-16. Camps conrats ab.
- » *maritimum*. L.—23.vi-16, vores del mar. ab.
- Rubia peregrina*, L.—16.vi-16, parets i marges. ab.
- Galium Cespianum*, RODR.—23.vi-16. Penyals de l'Ermita. ab.
- » *palustre*, L.—20.vii-15, llocs humits. ab.
- » *parisiense*, L.—22.vi-16, llocs secs N. v. Reboleta.
- Valerianella discoidea*, LOIS.—17.v-16, camps conrats, ab.
- Dipsacus silvestris*, MILL.—5.vii-16, llocs humits, ab.
- Phagnalon sordidum*, D.C.—Penyals i marges, 7.vi-15.
- » *rupestre*, D.C. » » »
- Bellium bellidioides*, L.—En els humits de l'Ermita.—13.vii-16.
- Aster tripolium*, L.—Estany de Canyamel (Capdepera)—9.v-16.
- Chrysanthemum coronarium*, L.—19.vi-16 ab. N. v. Margalida.
- » *segetum*, L.—27.vi-16. Citada com a rara per Barceló, abunda en el nostre terme.
- Anthemis Cotula*, L.—Torrent de Na Verra.—vi-16. ab.
- Asteriscus maritimus*, D.C.—Carregador. 29.vi-16 ab.
- » *spinosis*, GOD. Gr.—15.v-16, ab. per les voreres dels camins i camps.
- Pulicaria dysenterica*, GAERTN.—Torrents i llocs humits, 5.vii-16.
- Pulicaria sicula*, MORIS.—Vora l'Estany de Canyamel i a Na Verra. 21.viii-16, ab.
- Helichrysum stæchas*, D.C.—29.vi-16, Carregador.
- » *Lamarkii*, CAMB.—Ermita. 20.vi-16. ab.

- Galactites tomentosa*, MOENCH.—26 vi-16, ab.
- Centaurea melitensis*, L.—Puig Badey. 22-vi-15.
- Atractylis cancellata*, L.—12-vi-15, camí de l'Ermita dalt la muntanya.
- Chondrilla juncea*, L.—ix-16. camps conrats.
- Lactuca Scariola*, L.—8-vii-15, freqüent pels camps.
- Sonchus maritimus*, L.—llocs humits, siques.—20 vii-16
- Scolymus hispanicus*, L.—Camps conrats. 5-vii-16.
- Inula graveolens*, DESF.—Estany de Canyamel, prats, La Font, camps incults, ab. N. v. Olivarda.
- Xanthium strumarium*, L.—3-ix-16. Hort d'en Oleo, vora sa siquia.
- Laurentia tenella*, D. C.—13-vii-15. An el torrent de Canyamel, abans d'arribar a l'Estany.
- Anagallis tenella*, L. 13-VII-15. Sa Torre de Canyamel en el jonquet del camí anant a Ca'n Simoneta.
- Jasminum fruticans*, L.—6-v-15. Nova per Mall.; a unes penyes dins el regueró de Ca'n Cap Blanc a sa Alcaria Vella. Raríssima.
- Vincetoxicum nigrum*, MOENCH.—12-vi-15, Font d'en Capellà.
- Erythrea centaurium*, PERS. *littoralis*.—Na Vergunya, 4-vi-15.
- » *maritima*, PERS.—24-v-15, Molinet, Bellpuig, per les garrigues. Nova per Mallorca, ab.
- » *maritima*, PERS. v. *erubescens*, WILK.—26-v-15. ab.
- Alkanna lutea*, D. C.—28-v-15, Arsenal de la Torre.
- Celsia Cretica*, L.—10-v-16. Sos Sostres.
- Scrophularia ramosissima*, LOIS.—Arenals de la Canova i Sa Mesquida, rara.
- Sibthorpia africana*, L.—18-vi-16, Pins Campanés (Olors) camí de l'Ermita per la Beca, rara.
- Phelipaea cesia*, REUT.—14-v-15. Puig Badey. N. v. Margarida.
- Orobanche minor*, SUTT.—22-v-15. Na Vergunya. N. v. »
- » *amethystea*, TRUILL.—7-v-15. Puig Badey. N. v. »
- Mentha aquatica*, L.—20-vii-16, torrents. ab N. v. Herbassana borda.
- » *Pulegium*, L.—22-vi-16, llocs humits. N. v. Puriol.
- Micromeria Rodriguezii*, FREYN ET JANKA.—24-v-15, ab. per les garrigues.
- » *filiformis*, BENTH.—26-v-15, muntanyes.
- Salvia clandestina*, L.—6-v-15, vores dels camins i camps.
- Stachys arvensis*, L.—20-III-16. Pins Campanés per la muntanya, rara.

Sideritis romana, L.—14 v-15, camps incults. ab.

Scutellaria balearica, BARCELÓ.—12-vi-15, llocs ombrívols de les muntanyes, Ermita, Coma de ses Vaques.

Teucrium Scordium, L. Com a espècie rara la vaig citar en una de mes anteriors notes, avui ja no se pot considerar així per què's troba formant catifa en molts de punts dins el torrent des d'el pont del camí de S. Servera fins a Canyamel.

Teucrium flavum, L.—Per sa font d'en Capellà. 12-vi-15.

» *subspinosum*, POURR. var. *Balearicum* (Cos) Pau, per l'Ermita.

Acanthus mollis, L.—5-v-16 a Son Frare. 10-v-16, a Sos Sastres.

Plantago Lagopus, L.—13 iv-15, vores dels camins.

Statice lychnidifolia, GIR.—27 vii-16, Far (Capdepera).

» *duriuscula*, GIR.—29-vi-16, Carregador »

» » *fa. robustior*.—29-vi-16, id. »

» » var. *perennis*— » » »

» *delicatula*, GIR.—viii-16. Far.

» *virgata*, WILLD.—28-vii-16. Carregador.

» *dictyocladia*, BOISS.—29-vi-16 »

» *Dodartii*, GIR.— id. id.

» *minuta*, L.—28 VII-16 id.

Totes revisades i determinades pel G. SENNEN.

Rumex pulcher, L.—19-v-16. ab. N. v. Paradella.

» *crispus*, L. id. id. id.

» *bucephalophorus*, L.—14-v-16, camps de grava. N. v. Vinaigrella.

» *intermedius*, D. C.—Alcària Vella muntanyes.—17-v-16.

Polygonum lapathifolium, L.—29-xi-15, torrent des Millac.

» *flagellare*, Sp.—13-ix-16. Na Verra.

» *maritimum*, L.—13-vii-16, Arenals.

» *convolvulus*, L.—17 VII-16. Prats.

Osyris alba, L.—26-iv-16, parets, marges, runes, clapers, garrigues.

Euphorbia Lathyris, L. Alcària Vella, freqüent. Nova.

» *platyphylla*, L.—2-vi-15, llocs humits.

» *dendroides*, L.—iv-16, Olors.

» *serrata*, L.—6-v-16, camps incults.

» » var. *phyloclada*, LGE. — 8-vii-15 a Son Sureda.

Euphorbia Gayi, SALIS.—23-li-16, penyals de l'Ermita.

- » *exigua*, L. a retusa.—4-vi-16, Na Vergunya.
- » *biumbellata*, POIR.—26-iv-15. Abunda per tot.
- » *segetalis*, L.—5-vi-15, freqüent.

Les *enphorbies* son conegeudes amb el nom de *lletreres*.

Croton trinctorium, L.—17-vii-15, camps conrats. ab.

Urtica pilulifera, L.—10-v-16, Sos Sostres. N. v. Urtiga.

Quercus ilex, L.—ab. formant boscos de gran extensió N. v. Auzina.

Ephedra fragilis, DESF. — 28-v-15, Ermita, Son Boyet. N. v. Candelés.

Alisma plantago, L.—vi-16, torrents, siques i demés llocs d'aigües corrents o embassades.

Allium roseum, L. β *bulbiferum*.—29 iv-16 ab.

- » *nigrum*, L.—15 vi-16, no tant freqüent.
- » *pallens*, L.—10-vii-16, freqüent.

Asparagus horridus, L.—26-iv-16. N. v. Asparaguera.

Serapias cordigera, L. v. *longipetalo-laxiflora* NOUL.—18-iv-16
Olors, citada de Menorca.

» *lingua*, L.—13-iv-16, Na Pineda. llocs àrits.

Aceras densiflora, BOISS.—18-iv-16, Pins Campanés.

» *longibracteata*, REICHB.—Olors.

Orchis tridentata, SCOP.—3-iii-16, Ermita.

Ophrys grandiflora, TEN.—13-iv-16, garrigues.

- » *arachnites*, RCHB.—4-v-16, »
- » *scolopax*, CAV.—v-16 Son Sureda. Nova per Mall.
- » *fusca*, LINK.—5-iv-16. Son Boyet.

Epipactis microphylla, SWARTZ.—4-vi-15. Na Vergunya, rara.

Limodorum abortivum, SWARTZ. La repetesc en aquesta llista per fer constar que és abundantíssima en les nostres garrigues, ja que se tenia per rara.

Arum italicum, MILL. Es l'*A. maculatum* L. citat en el Butlletí any 1905, pàg. 43.

Phalaris canariensis, L.—2-v-16. Entre els sembrats. N. v. Es-cayola.

Ægilops ovata, L.—4-v-16, voreres dels camins i camps.

Equisetum ramosissimum, DESF. var. *simplex*, MILDE.—4-vi-15.
Na Vergunya.

Artà, Maig de 1917.